

1897

VERENIGING DE GROOTE SOCIËTEIT

2022

Dames en heren,

Graag wil ik u als voorzitter van de Vereniging de Groote Sociëteit meenemen naar het jaar 1897. In dat jaar vonden er verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. Een van de kandidaten was Henry Hubert Kol uit Enschede, lid van de SDAP en een van de oprichters van die partij. Hij kon in Oldenzaal nergens een lokaal huren om een verkiezingstoespraak te houden. Er was toen in Oldenzaal al een voorganger van onze Sociëteit, die ook Groote Sociëteit heette. Het bestuur van die vereniging vond het ongastvrij dat de heer Kol geen ruimte kon huren om te spreken en stelde het toenmalig sociëteitsgebouw op de hoek van de Gasthuisstraat en de Steenstraat beschikbaar. Dat leidde tot zoveel commotie in die vereniging dat er een abrupt einde kwam aan het bestaan.

In hetzelfde jaar heeft een deel van de leden besloten een nieuwe vereniging op te richten, met dezelfde naam. Omdat men ook een nieuw sociëteitsgebouw nodig had, het werd het Racer-huis aan de Marktstraat aangekocht. Het huis waar mr. J.W. Racer zich in 1768 vestigde als advocaat. En zo is de verbinding van de Vereniging de Groote Sociëteit met Jan Willem Racer ontstaan.

Over Jan Willem Racer wil ik hier één opmerking maken. Hij was patriot, aanhanger van de politieke stroming gebaseerd op de idealen van de verlichting en vocht voor verbetering van de democratie. Heel anders dan degene die zich nu patriot noemen, die verdienen eerder de naam van nationalist, vaak met minder democratische neigingen. Geheel anders dan Jan Willem Racer.

Mr. Jan Willem Racer was en is in de ogen van de leden van de Groote Sociëteit van groot belang voor de historie van Oldenzaal, Twente en Overijssel.

Om te voorkomen dat hij in de vergetelheid raakte is in 2010 door een aantal leden van onze sociëteit het initiatief genomen om een beeld van Racer aan Oldenzaal te schenken. Het beeld wordt gemaakt door de kunstenaar Eric Claus. Op 29 april 2011 wordt de sculptuur onthult door toenmalig Commissaris van de Koningin mevrouw Bijleveld. Het staat op de hoek van de Marktstraat en de Paradijsstraat, in de nabijheid van het J.W. Racerhuis.

1897

VERENIGING DE GROOTE SOCIËTEIT

2022

In het boek 125 jaar Groote Sociëteit staat over van de onthulling van het standbeeld onder ander het volgende: “Vervolgens sprak de burgemeester zijn waardering uit voor het initiatief om Jan Willem Racer op een voetstuk te plaatsen en dat we de democratie blijvend moeten ontwikkelen. De burgemeester stelt voor dat de Stichting J.W. Racer een prijs in het leven roept voor nieuwe initiatieven.” Dit was enkele dagen voor mijn afscheid als burgemeester van Oldenzaal. Deze suggestie is door een aantal leden van de Groote Sociëteit opgepakt en uitgewerkt. Op deze plaats dank aan allen die daar een bijdrage aan geleverd hebben.

Het is zeer te waarderen dat mr. Jan Willem Racer en zijn gedachtegoed op deze wijze geëerd worden. Oldenzaal en Twente mogen daar trots op zijn. Ik vind het eervol dat ik op deze plaats, ruim 14 jaar later, in de hoedanigheid van voorzitter van de Vereniging de Groote Sociëteit u mag toespreken ter gelegenheid van de uitreiking van de 4de J.W. Racerprijs.

Ik wens u een aangename en interessante middag en hoop u straks na afloop te ontmoeten in het J.W. Racerhuis.

F.T.J.M. (Frans) Backhuijs

Oldenzaal, 13 november 2025.

